

Verbod op jachttrofeeën dreigt doel voorbij te schieten

Elke Hellinx
 Doctoraatsonderzoeker (KU Leuven), gespecialiseerd in internationaal recht ter bescherming van biodiversiteit.
 Vrijdag 27 november 2020 om 3.25 uur

Een ondoordacht verbod op de invoer van jachttrofeeën zal zowel de dieren zelf als de lokale gemeenschappen niet ten goede komen, waarschuwt Elke Hellinx.

In deze werkplaats in Pretoria, Zuid-Afrika, worden gedode dieren opgezet
 © Siphwe Sibeko/reuters

De PS en de SPA hebben afgelopen maand een wetsvoorstel ingediend om de invoer van jachttrofeeën van bepaalde diersoorten te verbieden. Bij trofeejacht, een populaire vorm van sportjacht, neemt de jager een deel van het dier mee als aandenken. De invoer wordt door Europa geregeld: om jachttrofeeën in te voeren van dieren die op de Europese A-lijst van beschermde soorten staan, zoals het jachtluipaard, is zowel een export- als importvergunning nodig. Voor de invoer van dieren op de B-lijst is normaal alleen een uitvoervergunning nodig, behalve voor zes soorten: witte neushoorns, nijlpaarden, Afrikaanse olifanten, leeuwen, ijsberen en argali's (wilde schapen).

De indieners van het wetsvoorstel willen de invoer van jachttrofeeën van alle A-soorten en de zes bijzondere B-soorten verbieden. Hun voorstel breidt voort op initiatieven in onze buurlanden. Zo besliste Nederland in 2016 om geen invoervergunningen meer af te leveren voor de zes B-soorten. In het Verenigd Koninkrijk woedt op dit moment een hevig debat over een soortgelijk invoerverbod.

In België vindt zo'n debat niét plaats. De toelichting bij het wetsvoorstel verwijst nochtans naar 'de brede maatschappelijke weerstand in ons land tegen de import van jachttrofeeën van de betrokken diersoorten'. Heb ik die collectieve verantwoordelijkheid gemist? Als je (sociale) media doorzoekt, valt vooral op hoe wéinig discussie er hier is over trofeejacht.

It pays, it stays

Er zijn goede redenen om sceptisch te zijn over het voorgestelde invoerverbod. Volgens sommige experts vormt de trofeejacht geen significante bedreiging, omdat die strikt geregeld en gemonitord wordt. Het systeem van exportvergunningen zorgt ervoor dat de jacht duurzaam is en blijft. Het land van herkomst levert alleen een exportvergunning af als de wetenschappelijke autoriteit heeft vastgesteld dat de export niet schadelijk is voor het behoud van de soort. Zo krijgen alleen gezonde olifantenpopulaties die beperkte jacht kunnen incasseren een plaats op de B-lijst. Hoewel sommige ongecontroleerde en buitensporige jachtpraktijken populaties kunnen doen slinken, is de impact van trofeejacht op de status van bedreigde diersoorten beperkt.

Wij slagen er niet in een handvol wolven in leven te houden. Is het dan aan België om te beslissen hoe andere landen hun natuurlijke rijkdommen moeten beheren?

Op dat soort jacht focussen, kan de aandacht afleiden van belangrijkere bedreigingen, zoals verlies en fragmentatie van habitat en conflicten tussen mens en dier (situaties waarin dieren worden uitgeschakeld omdat ze de oogst bedreigen of een gevaar vormen voor het vee). Sterker nog, experts en organisaties, zoals de internationale unie voor natuurbescherming IUCN, argumenteren dat goed georganiseerde trofeejacht – waarbij de jagers rekening moeten houden met biologische factoren en de opbrengsten terugvloeien naar de lokale gemeenschap – een positieve rol kan spelen bij de bescherming van dieren en hun habitat.

In zuidelijk Afrika vatten ze het vaak samenmet: *'It pays, it stays.'* Daarmee bedoelen ze dat trofeejacht een niet te onderschatten stimulans is voor grondbezitters en lokale gemeenschappen om aan natuurbehoud te doen. Zolang dat genoeg opbrengt, zullen ze moeite doen om waardevolle soorten en gebieden te beschermen, en de grond niet te gebruiken voor meer lucratieve doeleinden, zoals landbouw of veeteelt. Bovendien tolereren lokale gemeenschappen gevaarlijke wilde dieren alleen als daar een voordeel aan verbonden is. De trofeejacht is voor hen van belang, omdat die een reële economische waarde plakt op het behoud van die wilde dieren. In sommige regio's die zich minder goed lenen tot fototoerisme of andere economische activiteiten, is het een essentiële bron van inkomsten voor lokale gemeenschappen.

En de Belgische jacht dan?

In de toelichting bij het wetsvoorstel staat een analyse van de economische bijdrage van trofeejacht aan het bbp van enkele Afrikaanse economieën. De conclusie is dat die bijdrage eigenlijk maar bescheiden is. Dat is onbegrijpelijk: gaan wij echt beslissen welke delen van de Zuid-Afrikaanse of Namibische economie niet rendabel genoeg zijn naar Belgische normen, en die sectoren dan maar doodknippen? Maakt het niet uit dat sommige, vaak gemarginaliseerde, gemeenschappen in ontoegankelijke regio's afhankelijk zijn van die inkomsten?

We zouden ons op zijn minst moeten afvragen of het wenselijk is dat België, waar we er niet in slagen een handvol wolven langer dan een jaar in leven te houden, beslist hoe pakweg Botswana en Namibië hun natuurlijke rijkdommen moeten beheren. En hoe denken de betrokken landen zelf over dat soort inmenging?

Ten slotte verwijst het wetsvoorstel naar ethische redenen om trofeejacht te verbieden. Dat ethische bezwaar vertaalt zich merkwaardig genoeg alleen in een verbod op de import van trofeeën van enkele charismatische diersoorten, maar laat de invoer van trofeeën van zebra's, poema's en Kaapse buffels nog steeds toe. Het is ook onduidelijk waarom de meer exotische trofeejacht om ethische redenen ingeperkt moet worden, maar de jacht in eigen land en de trofeejacht binnen de EU zelfs niet in vraag worden gesteld. Is het echt moreel verwerpelijk om enkele duizenden euro's te betalen aan een Namibische natuurbeheerder om een nijlpaard te mogen schieten en daarna aan het zwembad te gaan liggen, dan om in de Limburgse motregen everzwijnen te gaan schieten?

Nee, zelf ben ik geen voorstander van de (trofee)jacht, maar de discussie is complexer dan hoe ze in het wetsvoorstel wordt gepresenteerd. Een ondoordacht verbod op de invoer van jachttrofeeën, zoals nu voorligt, dreigt zijn doel voorbij te schieten. Het zal het behoud van die soorten niet ten goede komen, en kan negatieve gevolgen hebben voor alle betrokkenen. Deze kwestie verdient een ruimer debat, dat hopelijk gevoerd zal worden vóór het wetsvoorstel door het parlement geduwd wordt.